

Kirjanpidon eriyttämismvelvollisuudesta kilpailulaissa

Kuntamarkkinat 11.9.2019, Helsinki, Kuntatalo

Pirkka-Petri Lebedeff, johtava lakimies, Kuntaliitto

11.9.2019

Kilpailuneutraliteetin valvontaa tehostetaan (Kirjanpidon eriyttäminen kilpailulaki 30 d)

- Kilpailulain kilpailuneutraliteettisäännöksiin uusi säännös kirjanpidon eriyttämistä.
Säännös tulee voimaan 1.1.2020.
- Säännöksen tavoitteena on kilpailuneutraliteettiin kohdistuvien **vahingollisten vaikutusten ennaltaehkäiseminen, lainsäädännön noudattamisen varmistaminen ja viranomaisvalvonnan edellytysten parantaminen.**
- Luo edellytykset **toiminnan kannattavuuden ja hinnoittelun kustannusperusteisuuden varmistamiseen** julkisen elinkeinotoiminnan sisäisessä päätöksenteossa
- **Kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa** harjoittavan kunnan, kuntayhtymän, valtion tai niiden määräysvaltaan kuuluvan yksikön tulee pitää **taloudellisesta toiminnastaan erillistä kirjanpitoa muusta toiminnastaan**

Kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuva taloudellinen toiminta ja eriyttämisvaatimus

- Kirjanpidon eriyttämisvaatimus **ei koske** tilanteita, jossa
 - Toimija harjoittaa vain ei-taloudellista toimintaa (**julkisen vallan käyttö ja viranomaistoiminta**)
 - Toimija harjoittaa ei-taloudellisen toiminnan lisäksi vain sellaista taloudellista toimintaa, joka kuuluu **kuntalain 126 §:n 2 momentin soveltamisalaan**
 - Mikäli säännöksen tarkoittaman **yksikön** taloudellisen toiminnan **liikevaihto on alle 40.000 euroa vuodessa**
- Kirjanpidon eriyttämisvaatimus **koskee** tilanteita, jossa
 - Julkissektori tai sen määräysvaltaan kuuluva yksikkö harjoittaa kilpailutilanteessa markkinoilla olevaa taloudellista toimintaa ja muuta toimintaa
 - Kysymys on hankintalain 15 §:n sallimasta ulosmyynnistä ulkopuolisille toimijoille (**sidosyksikkösääntely**) ja ulosmyynnin liikevaihto on vuodessa 40.000 € tai enemmän
 - Julkisyhteisö on esim. **yhtiöittänyt kilpailutilanteessa markkinoilla olevan toimintansa, mutta samassa yhtiössä harjoitetaan myös muuta toimintaa**
 - **Kunta** kuntaorganisaatiomuodossa toimii **kuntalain 127 §:n poikkeussäännöksen perusteella kilpailutilanteessa markkinoilla**

Kirjanpidon eriyttäminen yksikkökohtaisesti

- Kirjanpidon eriyttäminen tulee tehdä yksikkökohtaisesti
- Kunnan tai kuntayhtymän tai niiden määräysvaltaan kuuluvan yksikön tulee eriyttää jokainen kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa harjoittava yksikkönsä erikseen
- Tällaisena yksikkönä pidettäisiin esim. yhtiötä, säätiötä, liikelaitosta, julkisyhteisöjen toiminnassaan käyttämiä toiminnan organisaatiomuotoja kuten kirjanpitoyksiköjä, taseyksiköjä ja tulosityksiköjä (HE 68/2018 vp s.53).

Kilpailuneutraliteetin valvontaa tehostetaan (Kirjanpidon eriyttäminen kilpailulaki 30 d)

- Säännöksessä on veloitteet toimintaan liittyvien **tuottojen ja kustannusten kohdistamiseen, dokumentointiin ja seurantaan.**
- Eriytetyn toiminnan tuotot ja kulut tulee esittää **tilikausikohtaisena tuloslaskelmana**, jonka tulee olla johdettavissa toimijan kirjanpidosta
- **Tuloslaskelma liitetietoineen on julkinen** ja se tulee esittää **tilinpäätökseen sisältyvänä liitetietona**
- Selkeyttää näyttö- ja selvittämisvelvollisuutta
- Ei sovelleta, jos yksikön kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan liikevaihto on alle 40.000 € vuodessa
- KKV valvoo eriyttämisvelvollisuuden noudattamista
- Mikäli velvollisuus laiminlyödään, **KKV voi sakon uhalla velvoittaa** julkisyhteisön toimittamaan säännöksessä määritellyn **eriytetyn kirjanpidon, tuloslaskelman, tilinpäätöksen sekä kuvauksen kustannuslaskennan periaatteissa määräämässään ajassa**

Hinnoittelutapoja, joissa kilpailu yksityisen ja julkisen palveluntarjoajan välillä voi vääristyä tai estyä

- **Julkisyhteisön määräysvallassa oleva toimija saattaa hinnoittelullaan vääristää kilpailua, jos:**
 - Taloudelliseen toimintaan ei kohdisteta kaikkia siihen kuuluvia kustannuksia (**hinnoittelun pohjana liian suppea kustannuspohja**)
 - Taloudellisessa toiminnassa käytetään tuotannontekijöitä (esim. tukipalvelut, ihmisten osaaminen, tilat, laitteet, jne.) veloituksetta tai niiden käyttö on hinnoiteltu liian alhaiseksi (**kustannusetu**)
 - Taloudelliseen toimintaan kanavoituu julkista tukea tai julkisia varoja (**ristisubventio**)
 - Pääoman tuottovaatimus asetettu liian alhaiseksi tai sitä ei ole lainkaan (**sijoituksia tai rahoitusta saadaan alihintaan**)
- **Hinnoittelun markkinaperusteisuutta voidaan arvioida ja toimijakin voi siitä käytännössä täysin varmistua vain, jos taloudellinen/kilpailullinen toiminta on kirjanpidollisesti eriytetty muusta toiminnasta**

Hinnoittelun markkinaperusteisuuden selvittäminen keskiössä

- **Kirjanpidon eriyttäminen on tarkastelun keskiössä**, sillä hinnoittelun markkinaperusteisuudesta varmistuminen **edellyttää käytännössä** sitä, että operatiivisessa toiminnassa kilpailullisesta toiminnasta syntyvät **tuotot ja sen aiheuttamat kustannukset voidaan luotettavasti erottaa yhteisön muuhun toimintaan liittyvistä vastaavista eristä**

Kirjanpidon eriyttämisvelvollisuuden valmistelusta

- Kirjanpidon eriyttämisvelvollisuus poistaa havaittuja puutteita sääntelyssä sekä ennaltaehkäisee kilpailuneutraliteetin loukkauksia, varmistaa lainsäädännön noudattamista ja parantaa KKV:n valvonnan edellytyksiä.
- Kirjanpidon eriyttämisvelvollisuuden täyttämiseen liittyvä valmistelu on välittömästi käynnistettävä kuntien talousjohdon toimesta yhteistyössä eri toimialojen kanssa
- Julkisen sektorin on jatkuvasti kiinnitettävä huomiota kilpailuneutraliteettia koskeviin vaatimuksiin ja noudatettava niitä, jottei sääntelyn kiristämiseen ole tarvetta tulevaisuudessa

Lisätietoa teemaan liittyen

- <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/laki/kunnat-yhtiot-ja-markkinat/kilpailuneutraliteetti>
- <https://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/kilpailuasiat/kilpailuneutraliteetti/>
- https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_68+2018.aspx
- <https://www.kkv.fi/ajankohtaista/Tiedotteet/2019/13.8.2019-kilpailuneutraliteettivalvonta-tehostuu---kirjanpidon-eriyttamisvelvollisuus-voimaan-vuoden-2020-alusta/>
- <https://ajankohtaistakilpailusta.fi/2019/08/13/markkinoilla-toimivien-julkisyhteisojen-taloudellinen-lapinakyvyys-paranee-kun-kirjanpidon-eriyttamisvelvollisuus-tulee-voimaan-1-1-2020/>
- <https://www.kkv.fi/ratkaisut-ja-julkaisut/julkaisut/suuntaviivat-kilpailulain-soveltamisesta/markkinaperusteinen-hinnoittelu/>

Kiitokset mielenkiinnostanne ja hyvää syksyä

Pirkka-Petri Lebedeff

0500 482016

Pirkka-petri.lebedeff@kuntaliitto.fi

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

kuntaliitto.fi

PL 200, 00101 Helsinki
Kuntatalo, Toinen linja 14
00530 Helsinki

